

FAKTA

Leseferdighet blant 10-åringer i Norge 2001

PIRLS

(Progress in International Reading Literacy Study)

Utvalg

- 136 skoler
- 198 klasser
 - 180 fulldelte og 18 fådelte
 - Gjennomsnittlig elevtall i klassene er 19,4
- 3459 elever
- Gjennomsnittsalder 10.0
- Deltagelsesprosent på 89

Prøvematerialet

- 10 prøvehefter med to tekster i hvert hefte
- 6 tekster kombineres på forskjellige måter i 9 hefter
- Det 10. heftet består av to tekster som ikke varierer
- 40 minutter pr. tekst med 15 minutters pause mellom tekstene
- Faktatekster og litterære tekster
- Flervalgsspørsmål (valg mellom fire alternativ)
- 40 % spørsmål med åpne svar hvor elevene selv må skrive svaret
 - De åpne spørsmålene gir fra 1 til 3 poeng
- Matrisedesign – de 9+1 heftene roteres etter et system som sikrer at alle tekstene blir brukt like mye.

Spørreskjemaer

- Spørreskjema til elevene
- Spørreskjema til foreldrene
- Spørreskjema til skolene (rektorene)
- Spørreskjema til lærerne

Retting av materialet

- Eget rettekorps for retting og skåring av de åpne spørsmålene
- Hvert fjerde hefte rettet to ganger
- Samsvaret mellom de doble skåringene er 92%
- Reliabiliteten på PIRLS 0.89 (Cronbach Alpha)

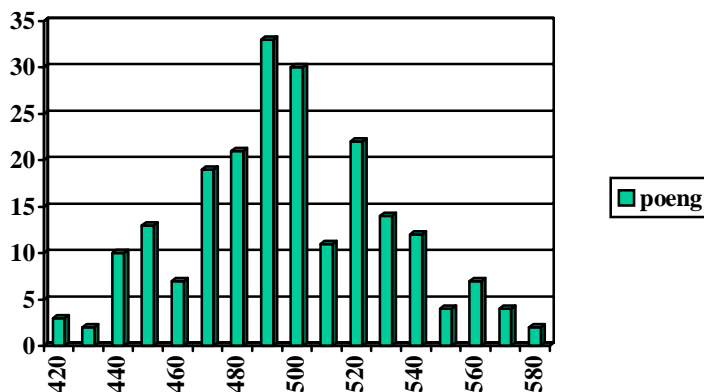
Noen resultater

- 15 poeng i forskjell mellom litterære tekster og faktatekster i favør av litterære tekster.
- 22 poeng i forskjell mellom jenter og gutter i jentenes favør.
- Blant de 25% svakeste leserne er det 63 % gutter og 37% jenter.
- Blant de 25% beste leserne er det 46% gutter og 54% jenter.
- Det er forskjeller i jentenes favør på de to teksttypene, og forskjellen er størst i litterære tekster (litterær 26 og fakta 14 poeng).

Bokmål/nynorsk

- 2825 bokmåselever
- 604 nynorskelever
- 15 poeng i forskjell i favør av bokmåselevene.
- Det er forskjell i favør av bokmåselevene på de to teksttypene, og forskjellen er litt større i litterære tekster.

Klassenes gjennomsnittlige leseferdighet

- Standardavviket er 32
- Klart signifikant sammenheng mellom klassens gjennomsnitt og klassens spredning.
- Høyt gjennomsnitt – liten spredning
- Lavt gjennomsnitt – stor spredning
- Høy gjennomsnitt pga mange gode lesere, ikke noen få svært gode lesere

Fra foreldrenes skjema

VED SKOLESTART KAN:

- 75% av elevene kan gjenkjenne og skrive bokstavene i alfabetet
- 56% kan skrive enkeltord
- 53% kan lese enkeltord
- 25% kan lese setninger

- Foreldrene har generelt en positiv oppfatning av skolen, men skolen kunne gjort mer for å inkludere foreldre i skolehverdagen.
- En svak positiv sammenheng mellom elevenes leseferdighet og foreldrenes lesevaner og antall bøker i hjemmet.
- Økonomiske forhold i hjemmet synes å bety svært lite for barnas leseferdighet.

Fra elevenes skjema

PIRLS har en lang rekke spørsmål om leseaktiviteter.

- Jentene er mer aktive lesere enn guttene.
- ”Jeg leser for å finne ut mer om ting jeg har lyst å lære” er det alternativet som har den høyeste positive sammenhengen med leseferdighet.
- 39% av jentene og 58% av guttene oppgir at de leser tegneserier daglig/nesten daglig.
- 27% av jentene og 12 % av guttene oppgir at de leser fortellinger/romaner daglig/nesten daglig.

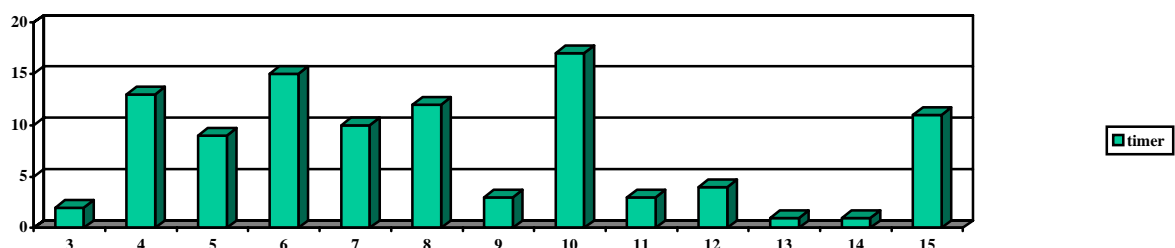
Hovedinntrykket er at elevene føler seg trygge, at de liker seg på skolen og at de oppfatter at skolen er et sted hvor det arbeides. Likevel rapporteres det om et visst omfang av negative hendelser som mobbing, tyveri og skader.

Fra rektors skjema

- Skoler i bystrøk har et gjennomsnitt som er 15 poeng høyere enn skoler på landsbygda.
- Skoler i forsteder har et gjennomsnitt som er 22 poeng høyere enn skoler på landsbygda.
- 288 elever som aldri/nesten aldri snakker norsk hjemme.
- 54 poeng lavere gjennomsnitt hos de fremmedspråklige elevene, men betydelig større spredning, dvs at det også finnes meget gode lesere i denne gruppen.
- Skoler med 0-10% fremmedspråklige har signifikant bedre resultat (+ 29 poeng) enn skoler med 26-50% fremmedspråklige.
- Skoler med 11-25% fremmedspråklige har signifikant bedre resultat (+ 25 poeng) enn skoler med 26-50% fremmedspråklige.
- Behov for videre analyser hvor også skolens og lokalsamfunnets ressurser og sosio-kulturelle forhold blir tatt med.

Fra lærernes skjema

Antall timer pr. uke som brukes til norskundervisning (lesing, skriving, tale, litteratur og andre språkferdigheter) er så varierende at det blir misvisende å operere med et gjennomsnitt.

Fra lærernes skjema forts.

De fleste elevene får jevnlig hjemmelekser i norsk, og lærerne forventer at elevene bruker inntil en halv time pr. hjemmelekse. Ganske mange forventer imidlertid inntil en times arbeid.

To spørsmål, ett om behov for støtteundervisning i lesing og ett om hvor mange som mottar støtteundervisning i lesing, viser at det er et betydelig misforhold mellom antall elever som læreren mener burde hatt hjelp, og det antallet som får hjelp.

PIRLS har en lang rekke spørsmål hvor lærerne blir bedt om å oppgi hva de gjør i klassen etter at elevene har lest og hva de gjør for å hjelpe elevene med å utvikle ferdigheter og strategier i leseforståelse.

Konklusjonen må bli at det her finnes et stort utviklingspotensial i norsk skole.